

ZŠ Frýdlant nad Ostravicí
náměstí T. G. Masaryka 1260,
příspěvková organizace

tel.: 558 678 169   reditelka@zsfrydlant.cz   www.zsfrydlant.cz

Krizový plán školy

Obsah

1. Návykové látky	str. 2
2. Poruchy příjmu potravy	str. 5
3. Alkohol	str. 7
4. Syndrom týraného dítěte (CAN)	str. 9
5. Kyberšikana	str. 11
6. Tabákové výrobky viz.	str. 12

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny> Priloha c. 13 Tabák aktualizováno 2022.pdf

7. Násilí	str. 13
8. Krádeže	str. 14
9. Záškoláctví	str. 15
10. Vandalismus	str. 16
11. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus	str. 17
12. Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí	str. 18
13. Netolismus viz	

http://www.msmt.cz/uploads/Priloha_15_Netolismus.doc

14. Sebepoškozování viz	

http://www.msmt.cz/uploads/Priloha_16_Sebeposkozovani.doc

15. Nová náboženská hnutí viz	

http://www.msmt.cz/uploads/Priloha_17_Nova_nabozenska_hnuti.doc

16. Příslušnost k subkulturám viz	

http://www.msmt.cz/uploads/Priloha_19_Prislusnost_k_subkulturam.doc

17. Rizikové chování v dopravě viz	

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

18. Školní šikanování viz	

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

19. Homofobie viz

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

20. Domáci násilí viz

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

21. Hazardní hraní viz

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

22. Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních viz

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Aktualizovaná doporučení:

Alkohol 1/2019 <http://www.msmt.cz/file/49474/>

Návykové látky 1/2019 <http://www.msmt.cz/file/49475/>

Tabák 1/2019 <http://www.msmt.cz/file/49476/>

Tabák 6/2022 <https://www.msmt.cz/file/57877/>

Vymezení pojmu krizový plán školy

Krizový plán školy zahrnuje postupy doporučené k řešení možných krizových situací ve škole.

Krizový plán školy vychází z těchto dokumentů:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016),
- - Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28),
- Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků,
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016),
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 37 014/2005-25,
- Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti, Č j.: MSMT-1981/2015-1,
- Zákon 561/2004 , „Školský zákon“,
- Zákon 65/2017 sb., Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek,
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v MS kraji na období 2019 – 2027
- aktualizované přílohy Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28, 20. 12. 2017.

Na řešení problémových situací se dle závažnosti podílejí třídní učitelé, školní metodik prevence, výchovný poradce, případně školní poradenské pracoviště ve složení: ŠMP, VP, školní psycholog a speciální pedagog, vždy v součinnosti s vedením školy.

1. Návykové látky

1.1. Doporučené postupy

- Zajistit ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.
- Ukotvit problém návykových látek ve školním řádu - zákaz užívání návykových látek (dále jen NL), jejich distribuce, přechovávání a dalších forem nakládání, zákaz vstupu do školy pod vlivem NL. Stanovit sankce.
- Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezletilých žáků nezbytné informace.
- Působit preventivně na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.
- Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i zákonným zástupcům nezletilých žáků, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.
- Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí NL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi a orgány – externí subjekty realizující primárně preventivní programy, školská poradenská zařízení, Policie ČR, orgány sociálně právní ochrany dětí apod.
- V případě externích subjektů realizujících preventivní programy ve školách a školských zařízeních preferovat programy, jejichž odborná způsobilost byla ověřena nebo certifikována a efektivita programů je vyhodnocována.
- V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům nezletilého žáka.

1.2. Řešení problémových situací

Konzumace návykových látek ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistit ji, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na NL, případně další vyšetření, a s jakým výsledkem. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka, vyrozumí vedení školy a zákonného zástupce, rodiče, nebo jinou blízkou osobu.

Distribuce NL ve škole

Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáným níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nález. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, privolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má NL u sebe, postupují takto:

- Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.

- Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

1.3. Kdo se podílí na řešení

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

1.4. Literatura

Hajný, M.: O rodičích, dětech a drogách. Praha, Grada 2001.

Jessor, R., Jessor, S. L. (1977): Problem Behavior and Psychosocial Development. New York: Academic Press. Kalina, K.: Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí.

Praha, Filia Nova, 2001.

Kalina, K. a kol.: Drogy a drogové závislosti. Mezioborový přístup. (kapitola Primární prevence). Praha, Rada vlády pro protidrogovou politiku, 2003.

Nešpor K.: Vaše děti a návykové látky. Praha, Portál 2001

Nešpor, K., Csémy, L.: Alkohol, drogy a vaše děti. Praha, Sportpropag (Fit in), 1995.

2. Poruchy příjmu potravy (PPP)

2.1. Mentální anorexie a bulimie

Mentální anorexie a bulimie představují ve svých projevech mezní polohy jídelního chování od život ohrožujícího omezování příjmu potravy až po přejídání spojené se zvracením nebo jinou nevhodnou kompenzací energetického příjmu. Pro obě poruchy je příznačný nadměrný strach z tloušťky, nespokojenost s tělem a nadměrná snaha o dosažení štíhlosti a její udržení. Další psychické a zdravotní problémy většinou souvisí s mírou podvýživy a s intenzitou užívaných „metod“ na zhubnutí.

Poruchy příjmu potravy se často rozvíjejí pomalu a nenápadně, ztracené v nevhodných jídelních návycích vrstevníků a rodiny. Mentální anorexie začíná nejčastěji ve věku třinácti až osmnácti let, mentální bulimie obvykle mezi patnáctým až pětadvacátým rokem věku.

A, Mentální anorexie je porucha charakterizovaná zejména úmyslným snižováním tělesné hmotnosti. Základním kritériem anorexie je nízká tělesná hmotnost (alespoň o 15% nižší než odpovídá věku a výšce) a aktivní snaha hubnout nebo nepřibrat (nemocní někdy popírají snahu hubnout, ale mluví o zdravé výživě a životním stylu). Postupně si zvykají na snížený příjem energie, nadměrnou sebekontrolu v jídle a často i zvýšený energetický výdej, snadno se cítí přejedeni. Bývá rozlišován nebulimický (restriktivní) a bulimický (purgativní) typ mentální anorexie, kdy v jejím průběhu dochází k opakovaným epizodám přejídání nebo zvracení, užívání laxativ nebo diuretik.

B, Mentální bulimie je porucha charakterizovaná zejména opakujícími se záchvaty přejídání, spojenými s přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti. Rozhodujícím kritériem přejídání je subjektivní pocit ztráty kontroly nad jídlem. Někdy je rozlišován purgativní (vyskytuje se zvracení, laxativa nebo diuretika) a nepurgativní (ke kontrole hmotnosti jsou využívány přísné diety, hladovky nebo intenzivní cvičení) typ bulimie.

2.2. Doporučené postupy

Všeobecná prevence: výchova k přiměřenosti a umírněnosti v postojích, důraz na nebezpečí jednostranných nebo extrémních postojů ve výživě, životním stylu, ve sportu. Dobrá školní jídelna, naopak omezení automatů na sladkosti, slazené nápoje ve školách.

Specifická prevence: nebezpečí a neúčinnost redukčních diet, obecné informace o PPP (zejména pro rodiče).

Vhodná je včasná intervence u rizikových jedinců (rychle zhubnul, zvrací s jakoukoli argumentací...), interaktivní programy, rozvoj všeobecných aktivit, zájmů. U běžné populace spíše se zaměřit na předcházení nevhodných redukčních diet a prostředků na zhubnutí (důraz ne na nebezpečnost, ale na neúčinnost). Předcházet šikaně pro vzhled, oblečení, tělesný výkon, to, co jí nebo pije. Rozšířit nabídku vhodných, konkrétních materiálů (svépomocné příručky jak zvládat anorexiu, bulimii) pro nemocné a jejich rodinné příslušníky.

Kdy informovat a koho:

Pediatra, rodiče vždy, když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků), sebepoškozuje se. Rodiče, i když dítě nechodí do školní jídelny.

2.3. Síť pomoci

- Jednotka specializované péče pro PPP PK VFN (Ke Karlovu 11, Praha 2, 224965353) - Každou 3. středu v měsíci v 14,30 Klub pro rodiče a blízké osoby (i učitelé, spolužáci) pacientů s PPP
- Dětská psychiatrická klinika (V úvalu 84/1, 15000 Praha 5, tel: 224 433 400)
- Anabell – občanské sdružení (posta@anabell.cz)
- Krizové centrum RIAPS (Chelčického 39, Praha 3, 222 58 06 97)

- Linky důvěry
- Síť organizace STOB (redukce nadváhy – programy pro rodiny)
- Fórum zdravé výživy: www.fzv.cz

2.4. Kdo se podílí na řešení situace

třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

pediatr

2.5. Literatura

Krch F. D.: Mentální anorexie, Portál 2010;

Krch F. D.: Mentální bulimie - jak bojovat s přejídáním, Grada 2008,

Papežová H. a kol. Spektrum poruch příjmu potravy, Grada.2010.

3. Alkohol

Alkohol je v Evropě nejrozšířenější návykovou látkou. Rozšířenost pití alkoholu má hluboké společenské a kulturní kořeny. Alkohol je legální drogou, přičemž její dostupnost je v různých zemích upravena odlišně. V České republice je podle zákona možné podávat a prodávat alkohol zletilým osobám, tj. od 18 let věku.

Všeobecná prevence: formování vhodných postojů k návykovým látkám v rámci výchovy ke zdraví. Přiměřeně věku by měli mít žáci informace o alkoholu, jeho povaze, účincích a rizicích.

Specifická prevence: realizuje se většinou jako prevence zaměřená na zneužívání návykových látek, kde by vedle ilegálních drog měly být zastoupeny i legální návykové látky (alkohol a tabák).

3.1. Doporučené postupy:

Pokud je žák přistižen při konzumaci nebo držení, pracovník školy mu alkohol odebere.

Pokud je žák alkoholem ohrožen na zdraví, pracovník školy neprodleně přivolá lékařskou pomoc, pak teprve informuje zákonného zástupce.

Jestliže nehrozí akutní nebezpečí, pracovník školy informuje TU a ŠMP (příp. vých. poradce).

TU informuje zákonného zástupce, o situaci je sepsán záznam s vyjádřením žáka (datum, místo, zdroj alkoholu), zápisu a rozhovoru se žákem se zúčastní ŠMP, vedení školy a zákonný zástupce.

Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, škola vyrozumí zákonného zástupce, aby si jej vyzvedl.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany vyžadovat pomoc.

Zákonnému zástupci škola ohlásí skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, že je žák schopen výuky.

3.2. Další možné varianty

Pracovník školy (pedagogický i nepedagogický), který nalezne v prostorách školy alkohol, postupuje následovně:

Tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

O nálezů ihned informuje vedení školy.

Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.

Zpracuje stručný záznam o události.

Pracovník školy, který zadrží u některého žáka alkohol, postupuje následovně:

Zabavenou tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí vedení školy. O nálezů se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen (datum, místo a čas nálezů a jméno žáka). Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen. V případě, že žák podepsat odmítá, uvede pedagogický pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí ŠMP do své agendy.

Ředitel školy nebo jeho zástupce informuje zákonné zástupce žáka.

Žák, který nalezne alkohol ve škole, postupuje následovně:

Zabavenou tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

O nálezů ihned uvědomí pedagogický dozor nebo vedení školy. O nálezů se sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, který alkohol nalezl (datum, místo a čas nálezů a jméno žáka).

Zápis podepíše i žák, který alkohol našel. V případě, že žák podepsat odmítá, uvede pedagogický pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí ŠMP do své agendy.

3.3. Kdo se podílí na řešení situace

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.,

lékařská služba první pomoci: 155, 112.

3.4. Síť pomoci

Základní informace týkající se alkoholu a drog včetně aktuální legislativní úpravy je možné získat na stránkách Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti www.drogy-info.cz.

Sananim o.s. (www.sananim.cz) a Podané ruce o.s. (www.podaneruce.cz). V dané oblasti po léta úspěšně působí pražské Prev-centrum (www.prevcentrum.cz).

Užitečný zdroj kvalifikovaných informací jsou webové stránky primáře Karla Nešpora (www.drnespor.eu). Na těchto stránkách je možné nalézt a volně stáhnout materiály o závislostech, svépomocné manuály i metodické příručky vhodné pro využití ve škole.

4. Syndrom týraného dítěte – CAN

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (**CAN - Child Abuse and Neglect**). Jde o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná.

Statistiky uvádějí, že CAN v ČR trpí v současné době 1 – 2 procenta dětské populace, což představuje 20 – 40 tisíc dětí. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny, pokud jsou k dítěti necitliví a bezohlední a pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb. Takové chování můžeme chápat jako zneužití fyzické síly nebo psychické nadřazenosti a moci dospělého nad podřízeným a závislým dítětem.

4.1. Jak syndrom CAN rozeznat

Změny v chování dítěte

- celková stísněnost a nezáměr o dění kolem,
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými,
- úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo,
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám,
- nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“,
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků,
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty,
- potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole,
- váhání s odchodem domů po vyučování,
- neomluvené absence ve škole,
- odmítání jídla nebo přejídání,
- sebepoškozování,
- útěky z domova.

Známky na těle dítěte

- opakovaná zranění včetně zlomenin,
- modřiny,
- řezné rány,
- otoky částí těla, například rtů, tváří, zápěstí,
- stopy po svazování,
- otisky různých předmětů na těle,
- natrhnutí ucha,
- otisky dlaně a prstů,
- stopy po opaření nebo popálení cigaretou.

Některé známky zanedbávání:

- trvalý hlad, podvýživa,
- chudá slovní zásoba,
- špatná hygiena, zkažené zuby a časté záněty dásní,
- dítě není očkováno proti nemocím,
- nevhodné oblečení vzhledem k počasí,
- nedostatek dohledu – dítě je večer doma samo, venku pobývá dlouho do tmy a bez dozoru apod.,
- vyčerpanost, přepracovanost,
- s dítětem se nikdo neučí, nezajímá se o jeho školní povinnosti,
- vyhození z domova.

Některé projevy zanedbávaného dítěte:

- má chudé nebo velmi špatné vztahy s rodiči,
- touží po citu a pozornosti jakéhokoliv dospělého (nedělá rozdíly mezi blízkými a cizími lidmi, vrhá se k cizím dospělým, odešlo by s nimi),
- je neobvykle unavené až apatické, někdy naopak nezvládnutelné,
- všechno jí hltavě a hladově,
- chodí za školu nebo do ní chodí pozdě,
- má potíže s učením,
- zdráhá se odcházet domů,
- houpá se, cucá věci nebo prsty, kývá hlavou,
- žebra o jídlo, peníze nebo jiné věci.

4.2. Kdo řeší tuto situaci?

ŠMP s VP a třídním učitelem, PPP, pediatrem, OSPOD.

V případě, že má učitel podezření na týrání žáka, situace se nezlepšuje a komunikace s rodiči také k ničemu nevede, je nezbytné kontaktovat především OSPOD.

4.3. Doporučený postup

Rozhovor s žákem

Když učitel po zpozorování neklamných známek vzbuzujících podezření na syndrom týraného dítěte dojde k závěru, že dítěti je potřeba pomoci, měl by se vždy nejdříve pokusit navázat s žákem osobní kontakt, nejlépe v soukromí.

Když se učitel nedaří navázat komunikaci s žákem, je dobré obrátit se na pedagogicko-psychologickou poradnu.

Jednou z možností je, že učitel žákovi doporučí, aby se obrátil na Linku bezpečí. Dítě si může o svém problému po telefonu popovídat anonymně a záleží jen na něm, zda se během rozhovoru stane důvěřivějším a sdělí na sebe kontakt. Pokud se ani odborníkovi na pomyslném druhém konci telefonního drátu nepodaří dítě přimět k identifikaci, snaží se ho ještě přesvědčit, aby se obrátilo na kohokoliv, komu důvěřuje.

Učitel by se proto měl také obrátit na spolužáky nebo sourozence a zeptat se jich, zda o příčině jeho problémů nevědí něco bližšího.

Rozhovor s rodičem

Učitel by měl v první fázi po rodiči chtít, aby pouze okomentoval to, jak si vysvětluje problémy, které učitel u dítěte vyzoroval. Může tak i zjistit, že skutečnou příčinou žákova neobvyklého chování je něco jiného než domácí týrání. Anebo může být zájem školy o osud žáka pro zákonného zástupce dostatečnou výstrahou k tomu, aby si uvědomil, že další ubližování dítěti bude mít pro něj vážné následky.

4.4. Kdo se podílí na řešení této situace

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

OSPOD Frýdlant n. O.,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.,

pediatr.

5. Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako **zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu.** Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

5.1. Kdy se škola má začít zabývat kyberšikanou?

Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které nám pomůže se rozhodnout pro správný postup řešení. Poslouží k tomu zodpovězení tří otázek: Týká se kyberšikana žáka mé školy? Jak jsem se informaci dozvěděl? Děje se kyberšikana během vyučování?

5.2. Co může dělat škola:

- Ukotvit pravidla používání ICT a mobilních telefonů v prostorách školy ve školním řádu.
- Začlenit témata kyberšikany do výuky ICT, výchovy k občanství apod. Viditelně umístit pravidla bezpečného internetu např. do tříd pro výuku ICT.
- Využívat učitelský softwar, který v učebnách vyučujícímu umožňuje informovat se přes svůj počítač, co právě žák na své ploše dělá, nebo zaznamenává provoz.
- Zajistit vzdělávání pedagogů.
- Podporovat pozitivní využívání technologií.

5.3. Doporučený postup

- Kontaktovat operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu...atd.
- Zajistit a uložit dostupné důkazy s podporou IT kolegy.
- Vyšetřit a zaznamenat všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistit si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie,...).
- Kontaktovat MySpace, Facebookem, nebo jakékoli jiné webové prostředí, kde ke kyberšikaně došlo.
- Zvolit takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil. Postup je tentýž, jako u šikany.
- Informovat rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora).
- Poučit rodiče o tom, koho mohou kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy.
- Při postizích agresorů postupovat v souladu se školním řádem.

5.4. Kdo se podílí na řešení této situace

třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

6. Tabákové výrobky

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je kouření zakázáno grafickou značkou „Zákaz kouření“. Školním řádem je kouření v prostorách školy zakázáno a jsou stanovena opatření k řešení porušování tohoto zákazu.

Legislativní opatření - tzv. protikuřácký zákon č. 65/2017 Sb. (zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek) definuje, co je tabákový výrobek, kuřácká pomůcka, bylinný výrobek (a to i v případě, že neobsahuje tabák) určený ke kouření a elektronická cigareta.

6.1. Doporučený postup

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

(3) Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.

(4) V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.

(5) V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany obce vyžadovat pomoc (nebo od jiných subjektů nebo školských zařízení).

(6) Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem.

(7) Pokud rodiče užívání tabáku u dítěte dlouhodobě nereflektují a opakovaně s pedagogickým pracovníkem/školou nespolupracují, je možné v krajním případě kontaktovat Orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD).

6.2. Kdo řeší tuto situaci?

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

7. Násilí

Mezi nejrizikovější faktory v každodenním školním životě patří zejména agresivní chování.

7.1. Ukotvení ve školních dokumentech

- Je nutné ve školním řádu stanovit příslušné zákazy a v části věnované užití výchovných opatření deklarovat, co bude následovat v případě porušení takového zákazu. Zákazy se týkají zejména přinášení nebezpečných předmětů, zbraní a pyrotechniky do školy.
- V případě porušení zákona je třeba vyrozumět Policii ČR a orgán sociálně - právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- Součástí Minimálního preventivního programu budou konkrétní a přesné postupy v jednotlivých situacích, které budou závazné pro všechny pracovníky školy. Odkaz na tyto postupy bude součástí školního řádu.
- Ve školním řádu je nutno vymezit základní zásady vzájemných vztahů mezi žáky a učiteli.

7.2. Násilí ve škole

Doporučený postup:

- Každý přestupek proti školnímu řádu trestat dle stanovených pravidel.
- Zmínit problematiku na rodičovských schůzkách.
- Všechny viditelné zbraně okamžitě zabavovat a vracet až rodičům na základě zápisů, záznamů, případně hlášení.
- Zdůrazňovat dětem, že zásah zbraní bolí a může způsobit vážná zranění i smrt. Jen hrdinové ve filmech a počítačových hrách přežijí vše.
- Jakékoliv zranění jednoho žáka jiným za použití zbraně nezamlčovat, ale okamžitě řešit. Do řešení zapojit rodiče, poškozeného i útočníka, případně policii. Útočník nesmí z vyšetřování vyjít jako hrdina.
- Nepoužívat zbytečný tlak k dosažení cíle ve vztahu k žákům. Obvykle zaútočí proto, že se dotkneme jejich důstojnosti.
- Diskutovat s žáky o prospěchových a kázeňských problémech, vyjasnit si další postup.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

7.3. Kdo se podílí na řešení situace

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

externí organizace realizující preventivní programy,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

8. Krádeže

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován.

8.1. Doporučený postup

1. Vstěpovat žákům, že krádež je protiprávní jednání.
2. Zapracovat problematiku do školního řádu.
3. S náhradou způsobené škody postupovat jako u vandalismu. Preferovat nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvat na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
4. Zákonné zástupce zloděje vyrozumívat vždy až poté, kdy budou přesně známy příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumět Policii ČR.
6. Prodiskutovat situaci se třídou (za krádež je vždy zodpovědný zloděj, normální je nekrást).

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásit také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

8.2. Kdo se podílí na řešení této situace

třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, ŠMP - školní metodik prevence a VP výchovný poradce),

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

9. Záškoláctví

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka základní či střední školy ve škole. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu (pravidel stanovených školou), současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku.

Pravé záškoláctví – žák se ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí.

Záškoláctví s vědomím rodičů – na této formě se podílí několik typů rodičů, jejichž hlavními charakteristikami je buď odmítavý postoj ke škole nebo přílišná slabost ve vztahu k dítěti či závislosti na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti.

Záškoláctví s klamáním rodičů - existují děti, které dokážou přesvědčit rodiče o svých zdravotních obtížích, po které nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omlouvají pro tyto zdravotní důvody, tento typ záškoláctví je však obtížně rozlišitelný od záškoláctví s vědomím rodičů.

Útěky ze školy – někdy se tomuto typu říká interní záškoláctví, kdy žáci do školy přijdou, nechají si zapsat přítomnost a během vyučování na několik hodin odejdou, přičemž zůstávají v budově školy nebo ji na krátkou dobu opustí.

Odmítání školy – některým typům žáků činí představa školní docházky psychické obtíže, např. v důsledku problémů ve škole souvisejících s obtížností učiva, při strachu ze šikany, či výskytu školní fobie nebo deprese.

9.1. Doporučený postup

Přesně stanoveno viz Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.: 10 194/2002-14).

9.2. Kdo se podílí na řešení této situace

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, VP, ŠMP)

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

10. Vandalismus

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity.

10.1. Doporučený postup

1. Podmínky zacházení se školním majetkem zakotvit do školního řádu a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody důsledně vymáhal po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom po jejich zákonném zástupci.
3. Opakovaně s žáky a žákyněmi komunikovat na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
4. Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumívát o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyň a dohodnout s nimi způsob náhrady škody.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumět Policii ČR a oznámit podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferovat tento způsob náhrady škody.
7. O způsobené škodě provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím ...
8. Snažit se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.
9. V případě, že se práce s příčinou vymyká možnostem školy nebo pro ni škola nemá zákonné opodstatnění, hledat navazující instituci nebo organizaci, která s příčinou pracovat může a umí a zprostředkujte kontakt mezi ní a žákem nebo žákyní, kteří se vandalismu dopustili. /např. PPP, SVP/.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

10.2. Kdo se podílí na řešení této situace

Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, VP, ŠMP)

PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087,

OSPOD Frýdlant n. O.,

SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348,

Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

11. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U studentů/žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaných podle biologického rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují. Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozují objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu určité negativní přisuzuje vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

11.1. Doporučený postup

Všeobecná prevence formou zprostředkování demokratických hodnot a principů lidských práv a tolerance.

Konkrétní prevence formou výuky o extremismu a o negativě spojených s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projev extremismu a souvisejících jevů.

Kdy vyrozumět rodiče

Rodiče vyrozumět v případě opakovaných verbálních či vizuálních projevů s možným extremistickým podtextem či v případě odůvodněného podezření na účast žáka v konsistentní extremistické partě a v případě užití násilí s extremistickým, rasistickým xenofobním anebo antisemitským podtextem.

Kdy vyrozumět policii

Policii vyrozumět v případě podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost (např. opakované rasistické verbální výpady se závažnými dopady na psychiku terčů takových výpadů apod.) a na takto motivované vážnější formy násilí.

11.2. Odkazy a literatura

Interkulturní vzdělávání a extremismus,

<http://www.msmt.cz/socialniprogramy/interkulturni-vzdelavani-a-extremismus>

Bezpečnostní hrozby - extremismus, <http://www.msmt.cz/socialniprogramy/interkulturni-vzdelavani-a-extremismus>

Demjančuk Nikolaj - Drotárová Lucia: Vzdělání a extremismus, Nakladatelství Epoque, Praha 2005. Mareš, Miroslav, Smolík, Josef: Školní výuka a politický extremismus. Pedagogická orientace, 2010, roč. 20, č. 2, s. 40

Zeman, Václav (ed.): Hrozby neonacismu – příležitosti demokracie. AsiMilování.

http://www.asi-milovani.cz/dat/Hrozby_neonacismuprilezitosti_demokracie.pdf

Rexter. Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu, 77 <http://www.rexter.cz>

11.3. Kdo se podílí na řešení této situace: Třídní učitel, školní preventivní tým (vedení školy, VP, ŠMP), PPP - Palackého 130, Frýdek-Místek, tel.: 558 432 087, Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O., OSPOD Frýdlant n. O., SVP - 28. října 1639, Frýdek-Místek, tel.: 558 647 276, 558 629 348.

12. Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí

Krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí zahrnují zejména rizikové chování, které je vyvoláno krizovou situací, která přichází z:

1. **vnitřního prostředí** - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, zejména šikana, kyberšikana, vandalismus a další (viz Přílohy Metodického doporučení), útok na školu ze strany dětí/žáků/studentů (dále jen žáci), případně ze strany pedagogů.
2. **vnějšího prostředí** - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, násilí způsobené osobou, která navštívila školu - obvykle rodič/rodiče žáka, násilí způsobenému osobou/osobami, která vnikla do školy nebo jejího okolí a ohrožuje školu násilím nebo jinými prostředky, které mohou ohrozit žáky, pedagogy a další pracovníky školy.

Identifikace žáků, kteří spadají do rizikové skupiny s násilnickými sklony, je komplexní a zvažovat by se měly zejména následující **faktory, které mohou posilovat násilné chování**:

- fascinace mediálním násilím, zbraněmi a výbušninami,
- snížená schopnost lítosti,
- hrubé chování k ostatním lidem i zvířatům,
- nedostatek pozitivních vztahů k dospělým a ke škole,
- onemocnění spojená s možnými ataky násilného a nekontrolovaného jednání.

Čím více podobných charakteristik se u žáka projeví, tím větší pozornost je třeba mu věnovat.

12.1. Problematika bezpečnosti a ochrany zdraví ve školství.

Školy se při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků zaměřují především na tyto okruhy:

1. školní/vnitřní řád – vymezení formálního rámce bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, včetně pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví žáků spolu s přijetím adekvátních opatření; stanovení režimu dne, rozvrhu hodin a přestávek v souladu se zásadami psychohygieny a v souladu s právními předpisy,
2. organizační zajištění dohledu nad žáky při vzdělávání a souvisejících činnostech – důraz na exponované časy – ranní příchody do školy, polední přestávka, vyzvedávání ze školní družiny apod.;
3. zařazení problematiky BOZ do jiných dokumentů (školní vzdělávací programy - ŠVP);
4. seznámení zaměstnanců a žáků školy s opatřeními zajišťujícími bezpečnost a ochranu zdraví žáků;
5. informování zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků o vydání a obsahu školního/vnitřního řádu;
6. hodnocení a prevence rizik s ohledem na zajištění BOZ žáků a aktuálního stavu přijatých preventivních opatření k případným mimořádným událostem včetně zajištění první pomoci žákům;
7. praktické nácviky činností při situacích ohrožení žáků, při mimořádných situacích a při požáru;
8. personální zabezpečení BOZ, vzdělávání odpovědných osob v oblasti BOZ včetně stanovení vhodné organizace pro vzdělávání v této problematice;
9. prostorové a materiální vybavení a zabezpečení včetně plnění podmínek pro zajištění BOZ na užívaných sportovištích a v dalších vnitřních i venkovních prostorách škol a na místech určených pro výuku praktického vyučování, zajištění podmínek BOZ při akcích pořádaných školou podle § 3 vyhlášky č. 48/2006 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, včetně přesunů do jiných prostor školy nebo do pronajatých prostor jiných subjektů a na mimoškolní akce včetně stanovení pravidel.

Problematika ochrany zdraví a bezpečnosti byla zapracována do rámcových vzdělávacích programů (RVP). Tato témata jsou rozložena do několika vzdělávacích oblastí a oborů, především však na 1. stupni ZŠ do vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět, na 2. stupni ZŠ a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií do vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví.

Jedná se především o výuku k bezpečnosti v silniční a železniční dopravě, o oblast ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí a výuku o postupech při záplavách a dalších živelních událostech. Součástí této problematiky jsou také oblasti týkající se prevence úrazů, první pomoci, nácviku chování při úrazech, přivolání pomoci, způsobů komunikace s operátory tísňových linek a integrovaného záchranného systému, poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech.

12.2. Rizikové a projektivní faktory

Rizikové faktory	Doména	Protektivní faktory
Nedostatek rodičovské kontroly a podpory.	Rodina	Rozvinuté rodinné vazby.
Nedostatečná nabídka nebo dostupnost alternativ trávení volného času.	Komunita, škola	Podpora širokého spektra aktivit v komunitě i ve škole.
Oslabený pocit bezpečí a důvěry ke škole ze strany žáků/studentů a zaměstnanců.		Podpora a rozvoj fyzického a psychologického bezpečí ve škole, posilování pozitivních vztahů ve třídě, pedagogickém sboru a mezi žáky a zaměstnanci. Zpracovaný minimální preventivní program a realizace preventivních aktivit.
Oslabený pocit sounáležitosti a odpovědnosti za spoluutváření bezpečného prostředí ve škole, nízká úroveň spolupráce mezi zaměstnanci, žáky/studenty, rodiči, nízká úroveň povědomí o zachycení včasných příznaků krizové situace.		Podpora rozvoje odpovědnosti stanovením jasných odpovědností ve vztahu k rizikovým událostem, podpora kooperace zaměstnanců, žáků/studentů a rodičů stanovením pravidel pro vnitřní a vnější komunikaci.

Nedostatečně zpracovaná pravidla pro předcházení nebo rozvoj dopadů rizikové situace.		
Nízká informovanost o postupech v předcházení nebo minimalizaci dopadů krizové situace u zaměstnanců a žáků/studentů.		
Poruchy chování, rizikové chování	Osobnost	Včasná diagnostika, adekvátní intervence Posílení kontrolních mechanismů, podpora rodinných vazeb
Uzavřenost Nekonformnost Úzkosti Deprese		Podpora sebevědomí Respekt k odlišnostem

12.3. Partnerskou síť

1. Ředitel, zástupci ředitele, pedagogové, další zaměstnanci, žáci a studenti. Komunikace, provázanost a kooperace na úrovni školy je pro zajištění bezpečného prostředí zcela zásadní.
2. Na úrovni školy je dále důležitou složkou pro řešení krizové situace školní poradenské pracoviště.
3. Další úrovní je skupina rodičů a osob odpovědných za výchovu u dětí, případně také osob, jimž je dítě svěřeno do péče (náhradní rodinná nebo výchovná péče). Pro případ krizové situace je vhodné mít vytvořený seznam kontaktů na všechny osoby, jimž je třeba podat sdělení či požádat o součinnost.
4. V rámci tvorby bezpečnostních plánů je možné obrátit se s žádostí o pomoc na státní či soukromé subjekty zprostředkující konzultace k vyhodnocení rizik ve vztahu k fyzickému bezpečí školy a na pedagogicko-psychologické poradny, školní psychology, střediska výchovné péče, či na tuto oblast zaměřené neziskové organizace, které mohou být nápomocni v identifikaci potřebných opatření ve vztahu k udržování a zvyšování psychologického a fyzického bezpečí.
5. Odborníci nebo subjekty poskytující krizovou intervenci a krátkodobou či dlouhodobou psychologickou péči pro jednotlivce, skupiny či školní třídy; krizové linky – tím může být tým psychologů, nezisková organizace, středisko výchovné péče apod.

6. Nezbytnou součástí sítě partnerů jsou bezpečnostní složky, hasičský záchranný sbor a zdravotnické zařízení.

12.4. Síť pomoci

- PPP Frýdek-Místek

Palackého 123, Frýdek-Místek,

Mgr. Kristýna Babincová Jurková – psycholog, metodik prevence PPP, tel.: 558 644 750,

ompa@pppfm.cz

- Integrované bezpečnostní centrum MSK Ostrava, tel. 112

Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje

Nemocniční 3328/11, Moravská Ostrava

plk. Ing. Radek Zeman – vedoucí oddělení KOPIS a IBC, tel. 950 739 201,

radek.zeman@hzsmsk.cz

- Policie ČR, Obvodní oddělení Frýdlant n. O.

5. května 1419

npor. Mgr. Michal Berka, tel.: 974 742 701, fm.oo.frydlant@pcr.cz

12.5. Předcházení, identifikace a řešení krizových situací

1. Předcházení vzniku rizikové situace

Úspěšnost školy v předcházení vzniku a rozvoje krizové situace z velké míry souvisí s tím, jak kvalitně jsou nastavená pravidla fungování denního chodu školy, pravidla pro vnitřní i vnější komunikaci, znalost zákonného rámce a průběžný monitoring. Velký vliv na úspěšnost prevence má míra součinnosti a participace jednotlivých zaměstnanců, rodičů a žáků samých na výše uvedeném (viz www.spolecnekbezpeci.cz).

Škola by měla mít zpracovaný **bezpečnostní plán**, který identifikuje konkrétní možné předvídatelné rizikové jevy, identifikuje místa ve škole, se kterými může být riziko spojeno, stanovuje cíle, odpovědnosti a nástroje určené k prevenci vzniku rizikového jevu.

2. Včasná identifikace příznaků rizikové situace

Postupy monitoringu žáků a osob pohybujících se ve škole, monitoring rizikových míst a situací ve vztahu ke stanoveným rizikovým jevům a způsoby varování.

Pracovníci školy by měli vědět, jaká je jejich odpovědnost ve včasné identifikaci hrozící krizové situace, jaké mohou pozorovat příznaky, jak je mohou zjišťovat, a co v případě jejich identifikace mají dělat. Žáci, studenti a rodiče jsou vedeni k postupům oznamování podezření na hrozící rizikovou situaci ve škole.

3. Postup při ohrožení školy rizikovou situací

Školy mají pro zachování bezpečného prostředí ve škole zpracovaný **krizový plán** pro případ ohrožení školy, tj. pro případ, že se rizika identifikovaná v bezpečnostním plánu naplní. Krizový plán zahrnuje informovanost všech pracovníků školy a jejich žáků, informovanost rodičů a propojení se záchranným systémem v regionu.

Krizový plán zahrnuje **organizační informace** pro případ ohrožení:

- Vedení kontaktních informací na rodinné příslušníky žáků a zaměstnanců školy.
- Vytyčení „společného místa setkání“ pro učitelův sbor, žáky, rodiče a tvorba plánu pro přesun větších skupin lidí na toto místo.
- Procedury pro zrušení či přerušování vyučování, či užití školní budovy jako krytu.
- Určení alternativních způsobů přesunu žáků domů.
- Pohotovostní komunikační systém pro varování a informování učitelů.
- Krizový předpis různých odpovědností pro jednotlivé učitele.
- Plán pro svolání učitelů a poskytnutí faktických informací.
- Instrukce pro zvládnutí pořádku ve třídě během vyhlášení krizové situace.
- Ustanovení komunikačních kanálů pro možnost nahlášení nebezpečné situace.
- Přehled telefonních kontaktů učitelů, podpůrného personálu, pomocných sil, správce budovy, kuchařů, atd.
- Přehled zaměstnanců s výcvikem v poskytování první pomoci.
- Stanovení pohotovostních komunikačních linek pro přivolání zdravotnické pomoci.
- Plány a způsoby informování rodičů.
- Poskytování informací rodičům o postupech při pomoci dětem, které prošly krizovou situací.
- Stanovený postup pro zaměstnance v poskytování informací médiím v situaci krize.
- Stanovení způsobů upozornění policie na pohotovostní situaci ve škole.
- Plán pro zajištění snadného vjezdu/vstupu zdravotníka/policisty na místo krize.
- Plán pro zajištění krizové intervence.

Krizový plán podléhá ze strany školy pravidelné revizi a aktualizaci. S obsahy a postupy v krizovém plánu musejí být pravidelně seznamováni všichni, kterých se to týká. U postupů, jejichž povaha to vyžaduje, je třeba realizovat také praktický výcvik. (např. výcvik pracovníků školy v poskytnutí první pomoci; výcvik pracovníků školy a žáků v oznamování rizikových příznaků, přenosu informací mezi pedagogy, ostatními zaměstnanci školy, žáky, shromažďování, evakuace, apod.).

12.6. Následná intervence

Následný plán intervence pro žáky, pedagogy a případně i pro rodiče, pokud se škola stala objektem násilného chování, zahrnuje např. způsoby periodického monitorování a kontakt s postiženými násilnou situací a sledování vlivu krize na další vývoj osob a událostí, plán pro krátkodobou i dlouhodobou externí psychologickou podporu pro zaměstnance školy, žáky, kterých se situace dotkla, způsoby zajištění pokračování výuky, zakomponování preventivních prvků do výuky apod.

Význam těchto následných postupů spočívá především v prevenci rozšíření např. sebevražedných nebo násilných sklonů, v prevenci rozvinutí posttraumatické stresové poruchy, úzkostných poruch, rizikového chování apod., a zejména pak ve znovunastolení pocitu bezpečí a důvěry ke škole. Součástí následného plánu je také vyhodnocení bezpečnostního a krizového plánu a jejich aktualizace na základě zkušenosti.

Pro všechna pravidla školy platí, že:

1. stěžejní pravidla jsou zanesena v písemných dokumentech školy,
2. rozsah dokumentů je zapamatovatelný a stručný,
3. pravidla jsou formulována srozumitelně a jednoznačně,
4. pravidla zahrnují vždy popis jevu, cíl, nástroje dosažení cíle a určení odpovědností,

5. stanovená bezpečnostní opatření zahrnují otázku jak fyzického tak psychologického bezpečí a směřují k rozvoji obou těchto komponent,
6. podléhají ze strany školy pravidelné aktualizaci a revizi,
7. o pravidlech jsou informováni všichni, kterých se to týká,
8. v postupech, jejichž povaha to vyžaduje, jsou žáci nebo zaměstnanci vyškoleni.

12.7. Kdy a koho vyrozumět

Součástí bezpečnostních a krizových plánů by mělo být stanovení postupů informovanosti všech relevantních osob a subjektů v závislosti na rozsahu a typu krizové situace před/při/po incidentu ve škole. Mezi relevantní osoby a subjekty mohou dle typu krizové situace patřit:

1. pracovníci školy
2. žáci
3. rodiče
4. bezpečnostní složky
5. zdravotnická pomoc
6. externí síť vytvořená za účelem řešení krizové situace (např. psychologů a subjektů poskytujících psychologickou pomoc/krizovou intervenci/preventivní programy pro práci s jednotlivci, skupinami, třídou, pedagogickým sborem apod.),
7. pracovníci orgánů sociálně právní ochrany dětí.

Součástí těchto postupů musí být také pravidla pro komunikaci s médii (mediální obraz vytvářený o situaci významně zasahuje do zpracovávání zážitku u osob, které násilnou situací prošly nebo jí byly dotčeny, např. nevhodný způsob medializace sebevraždy může mít za následek šíření sebevražedných sklonů mezi mladistvými apod.)

12.8. Literatura a internetové odkazy

1. Ochrana člověka za mimořádných událostí – metodická příručka pro učitele základních a středních škol, Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2003, dostupné: www.hzscr.cz
2. Ochrana člověka za mimořádných událostí na 2. stupni ZŠ – metodická příručka podle projektu NAPLNO, Občanské sdružení JAK?, Pardubice 2008, 2014, dostupné: www.zdrsem.cz
3. Pro případ ohrožení – příručka, Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2001, dodáno na každou ZŠ, dostupné: www.hzscr.cz
4. Ochrana člověka za mimořádných událostí, Osobní bezpečí - metodická příručka pro 1. stupeň základních škol, Černocho, F., Práce – Albra, dostupné: jbrajer@mbox.vol.cz
5. Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112? - příručka pro lepší určení lokace nahlášení mimořádné události, Lepěška J., Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2008, dostupné: www.hzscr.cz/soubor/vis-odkus-volas-publikace-pdf.aspx
6. Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí... - metodická příručka zahrnuje 33 témat z oblasti bezpečí a ochrany zdraví, HZS Jihomoravského kraje, 2011, dostupné: www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci
7. „Bezpečnostní portál – účinný nástroj edukace první pomoci dětí a mládeže a jejich rodičů a pedagogů“ – Interaktivní multimediální příručka první pomoci 2011, dostupná: www.zachranny-kruh.cz
8. <http://www.hzscr.cz/>

9. Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, ať již se jedná o živelní pohromy, průmyslové havárie či teroristické útoky.
10. Asociace "Záchranný kruh"
11. Internetový bezpečnostní portál
12. Vzdělávací, informační, komunikační, preventivně-výchovný a evaluační nástroj, poskytující ucelené informace z oblasti prevence rizik a ochrany obyvatelstva v případě vzniku nebezpečných situací ohrožující naše zdraví, život či majetek. Na internetových stránkách www.zachrannykruh.cz jsou pro výuku na školách zdarma k dispozici výukové kurzy a pracovní listy. Učitelé zde najdou metodickou pomůcku k začleňování témat do jednotlivých ročníků a předmětů. Je možno zde využívat animovanou příručku první pomoci. Kurzy k výuce na školách mají záštitu MŠMT.
13. <http://www.policie.cz/clanek/jak-zajistit-bezpeci-pro-deti-880802.aspx>
14. Policie ČR - základní rady a informace, jak zajistit bezpečí dětí.
15. www.pokos.army.cz
16. Oblasti obrany státu a ochrany fyzického i duševního zdraví, životů, životního prostředí a majetku při různých rizikových situacích a mimořádných událostech vojenského charakteru.

Více k rizikovým projevům chování:

http://www.pppuk.cz/soubory/ppp_louny/Metodicke_doporuceni_k_primarni_preveni_rizikoveho_chovani.pdf

Zdroje:

www.msmt.cz/file/20273_1_1/

http://www.pppuk.cz/soubory/ppp_louny/Metodicke_doporuceni_k_primarni_preveni_rizikoveho_chovani.pdf, Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28, stránky byly aktivní k 10. 9. 2015

Ve Frýdlantu n. O. 10. 9. 2016

Aktualizace: 25. 8. 2018

Aktualizace: 27. 8. 2019

Aktualizace: 26. 8. 2020

Aktualizace: 12. 9. 2022